

Exteriör

Inledning

Allt RAS-arbete har rasstandarden som grund. Det gäller alla delar utom Populationen.

Vad gäller exteriören, finns den första engelska standarden publicerad i Vero Shaw's "Illustrated Book of the Dog" från 1881 och vi har lyckats få en svensk översättning av den genom Svenska Kennelklubben. I Holland Buckley's bok "The Airedale Terrier" från omkr. 1928 har vi en tidig standard på engelska.

Exteriören är ju inte bara viktig för utseendet, dvs att det syns att en airedaleterrier är en airedaleterrier, utan framförallt för funktionen; En välkonstruerad individ rör sig och arbetar lättare och drabbas dessutom mera sällan av förslitningsskador.

Historik

Airedaleterrierns historia börjar i mitten av 1800-talet, i västra Yorkshire i England.

Då var rasen en allt-i-allo jakthund för gruvarbetarna, textilarbetarna och lantbrukarna kring floden Aire. De fungerade som skadedjursbekämpare och vid jakt på t.ex. utter. Hundarna deltog ofta i tävlingar i jakt på flodråttor. Troligen var det för att göra de tillgängliga terrierna skickligare och lämpligare för vattenarbetet som man började göra korsningar, som ledde fram till Airedaleterriern. Men vilka korsningar? Det är här vi kommer ut på hal is. Uppgifterna är många och går kraftigt isär. Huvudingredienserna syns dock ha varit den strävåriga bruna och svarta terriern och utterhunden, eventuellt också med inslag av en strävårig harrier, en rävhundsvariant, som på den tiden var mycket lik utterhunden utseendemässigt. Den gamla engelska terriern är känd från många tavlor. Den var inte så stor och har på bilderna nästan alltid kuperade öron. Utterhunden bör ha satts till inte bara för att avkomman skulle arbeta bättre i flodvattnet utan också för att man skulle få fram ett ökat format. Denna nya ras namngavs efter olika små orter i närheten av floden Aire, t.ex. Bingley-terrier, Otley-terrier och även Waterside-terrier.

Hundutställningar i blygsam form tycks ha förekommit redan 1864 i Keighley i Airedalen. Där fanns en enda klass för strävåriga terriers och i den deltog förutom tidiga airedaleterrier även andra terrier. Hundutställningssporten växte, det blev fler utställningar och antalet deltagande hundar ökade också. Den första rasbeskrivningen, som man dömde efter, tycks stamma från mitten av 1870-talet. Den var ganska kortfattad men skulle gott kunna duga även idag. Det enda som avvek markant var uppgifterna för hundens vikt. Den fick för hanhundar vara så låg som från 18 kg upp till 26,7 kg och för tikar 16 kg till 22,7 kg. De små hundarna av rasen var verkligen små.

1883 fick rasen för första gången egna utställningsklasser under sitt nuvarande namn. Samma år fanns det tre klasser för airedaleterrier på den stora National Show nere i Birmingham. Året därpå kunde rasen tävla på den Engelska Kennelklubbens egen utställning i London. 1885 accepterades den av The Kennel Club som en självständig ras i dess stambok.

1889 bildades den första specialklubben för airedaleterrier, och ett målmedvetet arbete för att förbättra rasens utseende inleddes. Rasens förvandling skedde först och främst genom att den fick mera terriertyp genom inkorsning av mera rentypiga lokala terriers. Detta medförde dock också att hundarnas storlek minskade. Vid slutet av 1870-talet var Watersideterriers på 23-24 kg ingen ovanlighet, men vid sekelskiftet var airedaleterierns genomsnittsvikt 18-19 kg och fortfarande avtagande. Rasens anhängare önskade en stor hund, så 1902 påbjöd specialklubben att "pris får inte ges till hundar som är för små". Ansträngningarna lyckades, bland annat därför att rasen fick en popularitetsperiod med rikligt urval av goda avelsdjur.

De första airedaleterrier som kom till Sverige i slutet av 1800-talet var naturligtvis engelska men sedan importerades det mest från Tyskland fram till ung. 1925. Rasen var en populär brukshund och användes både inom försvaret och polisväsendet och därför hade den då både fysik och psyke för att klara detta. Man övergick till att importera från England, mer för att få ett mildare temperament än p.g.a. exteriören. 1930- och -40-talen anses som airedaleterierns första guldålder i Sverige. Men under 1940-talet ändrades dock exteriören så att airedaleteriern blev en ädlare, elegantare och lättare hund än tidigare till utställningsförespråkarnas förtjusning men till bruksfolkets missnöje. Ch Aislaby Bertric lär ha haft ett mycket stort inflytande på rasens utseende vid denna tid, bl.a. fick många avkomor långa vackra huvuden.

1950-talet var en svacka för rasen, men under -60-talet började en ny uppgång. Individerna var fortfarande eleganta med vackra huvuden, men något långa i kroppen och med ganska veka bakställ.

1970 föddes i England en hanhund; Ch Siccawei Galliard, som skulle få mycket stor genomslagskraft både i sitt hemland och hos oss. Han stramade upp airedaleteriern i kroppen och gjorde den märkbart kortare i ryggen. Samtidigt förbättrades bakställan markant men vi förlorade också en del riktigt långa och vackra huvuden. 1970- och -80-talen kan man kalla airedaleterierns andra guldålder, vad gäller exteriören. Rasen hade mycket stora framgångar i utställningsringarna också gentemot andra raser, eftersom minst 30 st olika hundar tillsammans vann ett stort antal BIG (Bästa Terrier). Rasens vinstrikaste utställningshund; Ch Darinkum Scene Stealer, vann bara han, 25 BIG och erövrade också 3 SKK-BIS . Ytterligare 8 hundar delade på ytterligare 9 BIS mellan 1968 och -88.

Nutid

1990- och 2000-talen har präglats av mer medelmåttiga hundar ur exteriör synpunkt, med något undantag. Under 90-talet vann 9 individer BIG och hittills på 2000-talet endast en. Detta speglar naturligtvis en jämförelse med andra terrierras (som redan nämnts ovan) och är ju i viss mån beroende av hur hög standard de andra raserna besitter för tillfället. Denna "statistik" visar ändå att det saknas karismatiska stjärnor just nu.

Intressant vore naturligtvis att se hur många individer som är utställda respektive Champions jämfört med populationen, men SKK:s dataregister är alltför ofullständigt för att det skulle ge en korrekt bild.

Uppfödarna har under senare år sökt avelsmaterial från andra håll än England, främst från USA. Då det tar längre tid att nå ett mål med obesläktad avel än med

linjeavel, är resultatet ovan kanske fullt logiskt, men å andra sidan gör man förhoppningsvis andra vinster.

Framtid

Vid Svenska Terrierklubbens Domarkonferens 1999 presenterades airedaleterriern av rasspecialisten Mary Swash från Jokylkenneln i England. 34 svenska och 3 danska exteriördomare deltog. De flesta domare uttalade att kvaliteten sjunkit under senare år, några tyckte att den bibehållits. Viktigt är kvalitet, elegans, substans och det aristokratiska uppträdandet. Det som bör förbättras är vinklar, rörelser och i många fall huvuden. Så långt konferensen.

Rasklubben bör stödja att domarkåren består både av rasspecialister och allrounders för att värna om både rasspecifika detaljer och allmän välkonstruktion.

Att se till helheten måste vara allra viktigast. Allt måste vägas in i avelsarbetet för att nå målet: En sund och frisk airedaleterrier, som både ser ut och uppför sig enligt standarden.

För att få en god exteriör är det önskvärt att de individer som används i avel är belönade med lägst 1:a pris i kvalitetsklass. Det är också önskvärt att så många individer som möjligt ställs ut någon gång. Dels för att ägaren och uppfödaren ska få en bedömning av avelsresultatet och dels för att andra uppfödare och intresserade skall få möjlighet att se så många airedaleterrier, som möjligt, ur olika kombinationer och därmed få hjälp att göra bra val i sitt fortsatta avelsarbete. Förhoppningsvis hjälper denna kunskap till, att bredda avelsbasen. För att öka denna kunskap, finns ett förslag inom avelsrådet, om att utöka exteriörbedömningstillfällena utöver befintliga vanliga utställningar, med något liknande exteriördelen vid korning. Alltså, exteriörbedömning med exempelvis förtryckta protokoll av auktoriserade domare på airedaleterrier, men UTAN tävlingsmoment. Detta skulle kunna arrangeras inofficiellt på Gillenas Airedaleterrierns Dag och utan större krav på utställningstrimning, så att det finns så få hinder som möjligt att delta.

Källor

Förutom de angivna i inledningen ovan:

Hundboken (Svenska Kennelklubben, 1957)

Terriernas Kung (Stig Ahlberg, 1982) En sådan pärla! Man har glömt... Läs den igen! Det finns viktig litteraturhänvisning på sid. 63!

Airedaleterrierkrönikan (SvTekl:s Jubileumsskrift, A-C Molin,2003)

Terrierposten 1-89

Terrierposten 2-97